

به نام خدا

رابطه اهمال کاری و مسؤلیت پذیری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه ناحیه یک آموزش و پرورش شهرستان قم

مؤلف :

فاطمه قربانزاده

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

Chaponashr.ir

شماره کتابشناسی ملی: ایران ۱۰۲۲۴۳۷۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۱۷-۳۵۱-۸

سرشناسه: قربانزاده، فاطمه، ۱۳۵۱-

عنوان و نام پدیدآور: رابطه اهمال کاری و مسوولیت پذیری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه ناحیه یک آموزش و پرورش شهرستان قم | منابع الکترونیکی: کتاب/مؤلف فاطمه قربانزاده.

مشخصات نشر: مشهد: ارسطو، ۱۴۰۴.

مشخصات ظاهری: ۱منج برخط (۸۳ص).

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

نوع منبع الکترونیکی: فایل متنی (PDF)

یادداشت: دسترسی از طریق وب.

موضوع: آموزش و پرورش -- مسوولیت پذیری -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Educational accountability -- Iran -- Case studies

موضوع: اهمالکاری -- ایران -- جنبه های روان شناسی -- نمونه پژوهی

موضوع: Procrastination -- Psychological aspects -- Iran -- Case studies

موضوع: انگیزش در آموزش و پرورش -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Motivation in education -- Iran -- Case studies

موضوع: معلمان مدرسه های متوسطه -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: High school teachers-- Iran-- Case studies

رده بندی کنگره: LB۲۸۰۶/۲۲

رده بندی دیویی: ۱۵۸۰۹۵۵/۳۷۹

دسترسی و محل الکترونیکی: آدرس الکترونیکی منبع

نام کتاب: رابطه اهمال کاری و مسوولیت پذیری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه ناحیه یک

آموزش و پرورش شهرستان قم

مؤلف: فاطمه قربانزاده

ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)

صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۴

چاپ: زبرجد

قیمت: ۸۳۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۱۱۷-۳۵۱-۸

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست

۱۱	چکیده
۷	فصل اول : کلیات پژوهش
۷	مقدمه
۸	اهمیت موضوع
۱۱	تعاریف مفاهیم و اصطلاحات
۷	فصل دوم : چارچوب نظری و پیشینه پژوهش
۷	مفهوم انگیزه و انگیزش
۸	انگیزش تحصیلی
۹	انگیزش عمومی و اختصاصی
۱۰	مولف‌های انگیزش تحصیلی
۱۱	عوامل موثر بر انگیزش تحصیلی
۱۲	اهمیت و ضرورت انگیزش
۱۳	نقش انگیزش در یادگیری
۱۴	دلایل بیانگیزگی دانش‌آموزان
۱۵	نظریه‌های انگیزش
۱۵	نظریه رفتاری نگر به انگیزش
۱۶	نظریه انسانی نگر به انگیزش
۱۷	انگیزش به صورت سلسله مراتبی از نیازها
۱۷	نظریه شناختی به انگیزش
۲۰	نظریه سایق
۲۲	نظریه شرطی
۲۲	نظریه توازن
۲۳	اصول عمومی انگیزش
۲۳	معلم و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان
۲۴	اخلاق حرفه ای معلم و انگیزش
۲۴	دانش‌آموزان با انگیزه
۲۶	فنون ایجاد انگیزش در دانش‌آموزان
۲۷	اهمالکاری

۲۸	تعریف اهمال کاری
۳۰	رویکردهای اهمال کاری
۳۰	رویکرد فیزیولوژی
۳۱	رویکردها رفتاری
۳۲	رویکردهای رفتار منطقی- هیجانی
۳۶	رویکردهای شناختی
۳۸	رویکردهای انگیزشی (تعلل به عنوان یک مشکل انگیزشی)
۳۸	اهمال کاری به عنوان یک عادت
۳۹	اهمال کاری به عنوان یک اختلال شخصیتی
۳۹	ویژگی های افراد اهمال کار
۴۲	عوامل موثر در اهمال کاری
۴۵	تعلل تحصیلی (اهمال کاری آموزشی) و تعلل غیر تحصیلی
۴۸	اهمال کاری و اهمال کاری فعال
۵۰	اهمال کاری و کمال گرایی
۵۱	شیوع اهمال کاری
۵۱	آثار اهمال کاری
۵۲	اهمالکاری سازمانی
۵۲	مسئولیت پذیری
۵۳	اهمیت و ضرورت مسئولیت پذیری
۵۴	ویژگی افراد مسئولیت پذیر
۵۵	ابعاد مسئولیت پذیری
۵۵	عوامل موثر بر مسئولیت پذیری از نظر جامعه شناسی
۵۶	وظایف معلم در برابر دانش آموز
۵۷	مراقبتهای رفتاری
۵۸	تعهد و تعلق معلم به حرفه
۶۰	وجدان کاری معلمان
۶۱	مسئولیت پذیری معلمان
۶۳	فهرست منابع
۶۳	منابع فارسی
۷۳	منابع انگلیسی

چکیده

هدف پژوهش حاضر، رابطه اهمال کاری و مسئولیت پذیری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه ناحیه یک آموزش و پرورش شهرستان قم بود. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل ۲۰۱۸ نفر معلمان و ۱۷۴۱۹ دانش آموزان (دختر و پسر) در سال تحصیلی ۹۷ - ۹۶ بودند که تعداد ۳۲۲ نفر از معلمان و ۳۷۵ نفر از دانش آموزان باروش تصادفی طبقه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای گردآوری اطلاعات از سه پرسشنامه استاندارد تاکنم، پرسشنامه استاندارد مسئولیت پذیری گاف و پرسشنامه استاندارد انگیزش تحصیلی هارتر با پایایی ۰/۸۱، ۰/۷۵، ۰/۸۴ بر اساس آلفای کرونباخ استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس روش توصیفی و استنباطی در حد آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف، همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغییره در قالب نرم افزار spss نشان داد بین مسئولیت پذیری و اهمال کاری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان مدارس متوسطه ناحیه یک آموزش و پرورش شهرستان قم رابطه معنی داری وجود دارد که اهمال کاری (۱۷- درصد) در رتبه اول، مسئولیت پذیری (۱۲ درصد) در رتبه دوم می‌توانند مدل انگیزش تحصیلی دانش آموزان را پیش‌بینی کنند. همچنین بین اهمال کاری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد و بین مسئولیت- پذیری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. بین مؤلفه‌های اهمال کاری معلمان (عوامل فردی، سازمانی و محیطی) با انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه معکوس و معنی داری وجود دارد همچنین بین مؤلفه‌های مسئولیت- پذیری (وظیفه‌شناسی، احساس تعهد، سخت‌کوشی، جدیت، قابلیت اعتماد، رفتار مبتنی بر نظم و مقررات، منطق و احساس مسئولیت) با انگیزش تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. به‌طور کلی با افزایش مسئولیت‌پذیری معلمان، انگیزش تحصیلی دانش آموزان بالا و با افزایش اهمال کاری معلمان، انگیزش تحصیلی دانش آموزان پایین می‌آید.

فصل اول : کلیات پژوهش

مقدمه

انگیزش تحصیلی ارا می‌توان نیروی محرک و عامل جهت‌دهنده که انسان را به سمت جلو و پیشرفت تحصیلی وامی‌دارد و از لحاظ تحصیلی باعث فعال بودن آدمی می‌گردد تعریف کرد. مفهوم انگیزش برای روان‌شناسان و معلمان، مهم‌تر از هوش و استعداد است. زیرا تا دانش‌آموز برانگیخته نشود، نمی‌توان از هوش و استعداد او در یادگیری استفاده کرد. داشتن هوش بالا یا پایین به میزان زیادی در اختیار افراد نیست و نمی‌توان آن را تغییر داد، اما داشتن یا نداشتن علاقه و انگیزه به درس و مدرسه قابل تغییر است و از روش‌های زیادی می‌توان جهت بالابردن سطح علاقه و انگیزه دانش‌آموزان به درس، معلمان و مدرسه استفاده کرد (گلستانه، ۱۳۸۹: ۱۵). «انگیزش» عاملی است که رفتار مشخصی را تحریک و هدایت می‌کند و پاسخی است به این سؤال که اساس یادگیری علم چیست؟ روان‌شناسان برای انگیزش اهمیت بیشتری نسبت به هوش قائل می‌شوند. آنان انگیزش را حاصل عواملی مانند مشوق‌ها، نیازهای درونی، کنجکاوی، برانگیختگی و علت‌هایی می‌دانند که فرد برای رویدادها و نتایج اعمال می‌کند (موسوی نسب، ۱۳۸۸: ۵۴).

از سویی، هزاران سال است که اهمال‌کاری ۲ میلیون‌ها نفر را تحت تأثیر قرار داده و از مشکلات گریبان‌گیری است که تقریباً همیشه بر عملکرد انسان اثر سوء دارد. اهمال‌کاری به معنی مسامحه کردن، طفره رفتن و تعلل‌ورزیدن است که معنی تحت‌اللفظی آن به تعویق انداختن کارها به روز دیگر است (قدوسی نژاد، ۱۳۹۳: ۱۸).

امروزه این امر مسلم گشته است که مولد بودن، فعال بودن و به انجام رساندن تکالیف از نرَم‌های بسیار ارزشمند هستند، درحالی که به تعویق انداختن کارها و اهمال‌کاری، تخطی مستقیم از هنجارهای مقبول انجام امور است. از اهمال‌کاری تعاریف متعددی به دست داده اند؛ استیونسون (۲۰۱۳) اهمال‌کاری را به تعویق یا به وقت دیگر انداختن تکالیف می‌داند.

---

^۱-Educational Motivation

^۲-Negligence

^۳Stevenson

همچنین، مفهوم اهمال کاری در مطالعات علمی به روش جامع تری از تعریفی که در لغت- نامه ها آمده است، مطرح شده است (ستایشی اظهاری، میرنسب و محبی، ۱۳۹۶: ۱۲۷). اهمال کاری یک موضوع جالب بین رشته‌ای است که از امور مالی و سرمایه‌گذاری تا سلامتی را دربرمی‌گیرد. برخی اهمال کاری را به اشتباه، معادل تنبلی می‌دانند؛ درحالی‌که این دو با هم تفاوت دارند، زیرا در تنبلی، فرد میلی برای انجام کار ندارد، اما اهمال کاری به تأخیر انداختن و جایگزین کردن تکالیف فردی با انجام فعالیت‌های غیرضروری دیگر است. اهمال کاری بر کارایی فردی تأثیر زیادی دارد. تعلل و اهمال کاری همیشه مسئله‌ساز نیست؛ اما در بیشتر موارد با ممانعت از پیشرفت و دسترسی‌نداشتن به اهداف، پیامدهای نامطلوب و جبران‌ناپذیری به همراه داشته است (خاکپور و قلی‌پور، ۱۳۹۶: ۱۱۴).

این‌که چه عواملی در پیدایش اهمال کاری مؤثرند بایستی گفت که اهمال کاری از عوامل گوناگونی مانند اعتماد به نفس پایین، نداشتن طرح و برنامه‌ی کاری، عدم توانایی در مدیریت زمان، ترس از عدم موفقیت، احساس حقارت، مشکل در شروع کار، اضطراب و افسردگی تأثیر می‌پذیرد (قدوسی نژاد، ۱۳۹۳: ۱۹).

از سوی دیگر، مسئولیت‌پذیری یکی از پیامدهای رفتاری است که افراد با توجه به آن احساس می‌کنند در قبال تصمیمات خود مسئولیت دارند و یکی از متغیرهای مهمی است که بر تصمیم‌گیری به طور کلی و تصمیم‌گیری شغلی به طور خاص اثرگذار است. سرتو^۲ (۱۹۸۹) مسئولیت‌پذیری را یک الزام و تعهد درونی فرد برای انجام مطلوب همه‌ی فعالیت‌هایی که بر عهده‌ی او گذاشته شده است از جمله فعالیت‌هایی شغلی تعریف می‌کند (سمیعی و همکاران، ۱۳۹۶: ۳).

اهمیت موضوع

انگیزش اصلی‌ترین عنصر شخصیت انسان است. این خصیصه فعالیت‌های انسان را هدایت می‌کند و سبب می‌شود که فرد کم‌وبیش فعال باشد. بدون وجود میل برای موفقیت، دیگر

^۱-Responsibility

^۲-Cereto, S. C.

توانایی‌ها و خصیصه‌های روانشناختی تأثیر آنچنانی روی عملکرد موفق افراد ندارند (علی-محمدی، سهرابی و صابری، ۱۳۹۶: ۱۳۰).

مسئله انگیزش در واقع نیروی محرکه انجام رفتار است، انگیزش تحصیلی از جمله عمده مفاهیمی است که نظر روانشناسان و مربیان را در مراکز آموزشی به خود جلب کرده است. زمانی که کودکان انگیزه‌ای برای یادگیری ندارند، یعنی مانعی در راه انگیزش طبیعی آنها وجود دارد، احساس می‌کنند که به خوبی نمی‌توانند وظایف مربوط به مدرسه را انجام دهند و در نتیجه تلاششان را متوقف می‌کنند، یا به اندازه‌ی کافی تلاش جدی از خود نشان نمی‌دهند (ابراهیمی قیری، ۱۳۹۲: ۱۳).

همچنین انگیزش تحصیلی موتور حرکت نظام آموزش و پرورش به سوی توسعه و پیشرفت محسوب می‌شود، تا زمانی که موتور ماشین روشن نشود نمی‌توان انتظار حرکت از اتومبیل داشت. فرض بر این بگیریم که موتور روشن شد و می‌خواهیم حرکت کنیم. حرکت بدون داشتن برنامه‌ی از قبیل پیش بینی شده و بدون قصد و هدف هیچ ثمره‌ای نخواهد داشت پس مراحل‌ی برای به حرکت در آوردن ماشین باید رعایت شود: ۱- روشن کردن ماشین ۲- کنترل ماشین ۳- حرکت به سوی هدف و مقصد معین رشد. نظام آموزش و پرورش هر کشور را می‌توان همانند ماشین در نظر گرفت. مسئولین امر چه مسئولین آموزش و چه والدین مؤظفند در دانش آموزان انگیزه حرکت ایجاد نمایند، به گونه‌ای که این انگیزه حرکت با برنامه ریزی قبلی صورت گرفته و دارای هدف و مسیر مشخصی باشد. تا زمانی که این مراحل طی نشده باشد نمی‌توان انتظار داشت که نظام آموزش و پرورش کشور به پیشرفت و توسعه نایل شود. یکی از ارکان اساسی نظام آموزش و پرورش هر کشوری دانش آموزان هستند، اگر این دانش آموزان از انگیزه کافی برای تحصیل برخوردار نباشند بعید است که کشور بتواند از سرمایه گذاری‌های خود در بخش آموزش و پرورش بهره برداری مناسب بکند (رحمانی، ساکی، ۱۳۹۶: ۱۲۷).

هزاران سال است که تعلق به عنوان عقب انداختن کار امروز به فردا ایجاد مشکل نموده است با وجود این، تنها در سالهای اخیر به زمینه‌های ایجاد و چگونگی درمان آن توجه شده است. اهمال کاری در انجام به موقع کارها تخطی مستقیم از هنجارهای مقبول انجام امور

می‌باشد. اگرچه همه‌ی انسان‌ها تا حدودی امور را به تأخیر انداخته و طفره می‌روند، ولی برخی از افراد این خصلت را شیوه‌ی زندگی خود ساخته‌اند. مقوله‌ی اهمال کاری نقش بسیار مهمی در میزان کارآیی و اثربخشی و همچنین سلامت جسمی و روانی افراد دارد، ولی متأسفانه در سازمانها و مؤسسات ایرانی به‌ویژه آموزش و پرورش توجه کافی بدان مبذول نشده است (قدوسی نژاد، ۱۳۹۳: ۱۶).

از سویی، مسئولیت‌پذیری از جمله مفاهیم مهم در حوزه روانشناسی تربیتی است که در سال‌های اخیر توجه زیادی را به خود جلب کرده است (بادسار و قاسمی، ۱۳۹۵: ۱). در واقع، یکی از مهمترین مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی موضوع مسئولیت‌پذیری در زندگی است. در واقع این مؤلفه است که به زندگی انسان رنگ و بوی الهی و دینی می‌دهد. قرآن و روایات معصومین (ع) انسان را در برابر خود، جامعه، خانواده، خویشان، همسایگان، مسلمانان، هموعان و طبیعت مسئول می‌داند (رسولی نژاد، شیبانی و محرمی، ۱۳۹۳: ۱۲۴).

خداوند در قرآن می‌فرماید: «وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى... هیچ گناهکاری بار گناه دیگری را بر دوش نمی‌کشد. در این آیه «وزر» به معنی سنگین است و در برخی از تفاسیر به معنای «گناه» و «مسئولیت» نیز آمده است. خداوند در این آیه ما را به این معنا رهنمون می‌نماید که بار سنگین مسئولیت را احدی جز خود انسان بر دوش نمی‌کشد و در روز رستاخیز هر کس مسئول پاسخگویی به اعمال خویش است. اهمیت توجه به اصل مسئولیت‌پذیری به حدی است که در انسان‌شناسی اسلامی این موضوع همواره مورد توجه قرار گرفته است (زرین جوی الوار و فیاض، ۱۳۹۶: ۳۸).

احساس مسئولیت به شخص اجازه می‌دهد که همزمان فعال باشد، برای کسب موفقیت تلاش نمایند، محیط درونی و بیرونی خود را کنترل نمایند، خود تنظیم باشد، خردورز باشد و در عین حال نسبت به دیگران احساس تعلق عاطفی داشته باشد (رسولی نژاد، شیبانی و محرمی، ۱۳۹۳: ۱۲۴).

به طور کلی، پیشرفت یک کشور در اولین مرحله به نظام آموزشی آن وابسته است. در نظام آموزشی موفق معلمان نقش بسیار مهمی دارند. بدون تردید معلمان از مهمترین

متخصصان برای آینده‌ی جامعه به شمار می‌روند و بدون وجود آنها نظام آموزشی کارایی لازم را ندارد (علی محمدی، سهرابی و صابری، ۱۳۹۶: ۱۳۱).

برای این‌که آموزش و پرورش بتواند کارکردهای واقعی خود را که همان آموزش و تربیت افراد جامعه است، انجام دهد، لازم است به عناصر مهم و اساسی آن توجه داشته و با استفاده از منابع و امکانات و همچنین رفع موانع و مشکلات، سعی در بالا بردن کیفیت کارکردهای آن نماید. موفقیت تغییرات پیش‌بینی‌شده توسط نظام تربیتی، در حدی تعیین‌کننده، به دانش و نگرش فعال و متعهدانه معلم بستگی دارد.

با توجه به مطالب مطرح شده و اهمیت موضوع، پژوهش حاضر به بررسی رابطه اهمال‌کاری و مسئولیت‌پذیری معلمان با انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مدارس متوسطه ناحیه یک آموزش و پرورش شهرستان قم می‌پردازد.

تعاریف مفاهیم و اصطلاحات

تعاریف مفهومی

انگیزش تحصیلی؛

انگیزش تحصیلی را نیز تمایل درونی دانش‌آموز یا دانشجو که موجب هدایت رفتار او به سوی یادگیری و پیشرفت تحصیلی می‌گردد، تعریف کرده‌اند (عجم‌اکرامی، رضایی و بیانی، ۱۳۹۴: ۴۵).

اهمال‌کاری؛

اهمال‌کاری به معنی مسامحه کردن، طفره رفتن و تعلل‌ورزیدن است که معنی تحت‌اللفظی آن به تعویق انداختن کارها به روز دیگر است (قدوسی نژاد، ۱۳۹۳: ۱۸).

مسئولیت‌پذیری؛

سرتو (۱۹۸۹) مسئولیت‌پذیری را یک الزام و تعهد درونی فرد برای انجام مطلوب همه‌ی فعالیت‌هایی که بر عهده‌ی او گذاشته شده است از جمله فعالیت‌هایی شغلی تعریف می‌کند (سمیعی و همکاران، ۱۳۹۶: ۳).

تعاریف عملیاتی

اهمال کاری؛

منظور از اهمال کاری معلمان نمره ای است که از پرسش نامه ۱۶ سوالی تاکنن (۱۹۹۱) بدست می‌آید. دوازده ماده به صورت مستقیم و چهار ماده (۷-۱۴-۱۲-۱۶) به صورت وارونه نمره گذاری می‌شوند. گرفتن نمره بالا در این مقیاس نشان دهنده اهمال کاری بالا است. عوامل فردی (سوال ۱ تا ۷)، عوامل سازمانی (سوال ۸ تا ۱۱)، عوامل محیطی (۹ تا ۱۶) با مقیاس لیکرت مورد سنجش قرار گرفت. که در مجموع این سه عامل با ۶۳/۳ درصد تعلق را تبیین می‌کند.

مسئولیت‌پذیری؛

منظور از مسئولیت‌پذیری معلمان نمره ای است که از پرسش نامه ۴۲ سوالی گاف (۱۹۸۴) بدست می‌آید. پاسخهای این پرسشنامه بصورت ۰ و ۱ نمره گذاری می‌شود. به این معنی که آزمودنی در صورت موافق بودن با هر عبارت در مقابل آن علامت تیک و در صورت مخالفت با هر عبارت در مقابل آن علامت ضربدر قرار می‌دهد. در صورت موافقت با عبارات ۲، ۴، ۹، ۱۰، ۲۰، ۲۲، ۲۴، ۲۶، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۷، ۳۸، ۳۹ آزمودنی برای هر عبارت ۱ نمره و در صورت مخالفت نمره ۰ دریافت می‌کند. برای سایر سوالات بر عکس است. یعنی آزمودنی در صورت مخالفت با آنها نمره (۱) و در صورت موافقت نمره (۰) دریافت می‌کند.

۱-Cereto, S. C.

۲ Tuckman.

۳ Gaff.

انگیزش تحصیلی؛

منظور از انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان نمره ای است که از پرسش نامه ۳۳ سوالی هارتر^۱ بدست می‌آید. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۳۳ تا ۶۶ باشد، میزان انگیزش تحصیلی در جامعه ضعیف می باشد. در صورتی که نمرات پرسشنامه بین ۶۶ تا ۹۹ باشد، میزان انگیزش تحصیلی در سطح متوسطی می باشد. در صورتی که نمرات بالای ۹۹ باشد، میزان انگیزش تحصیلی بسیار خوب می باشد.

فصل دوم : چارچوب نظری و پیشینه پژوهش

در این فصل ابتدا به مفهوم انگیزه و انگیزش، انگیزش تحصیلی، انگیزش عمومی و اختصاصی، مولفه‌های انگیزش تحصیلی، عوامل موثر بر انگیزش تحصیلی، اهمیت و ضرورت انگیزش، نقش انگیزش در یادگیری، دلایل بی‌انگیزگی دانش‌آموزان، نظریه‌های انگیزش، اصول عمومی انگیزش، اهمال کاری شیوع و انواع آن و همچنین عوامل اهمال کاری، دیدگاه‌ها، و آثار اهمال کاری، اهمال کاری سازمانی، مسئولیت‌پذیری، ضرورت و ویژگی‌های و ابعاد مسئولیت‌پذیری، عوامل و وظایف معلم در برابر دانش‌آموزان و همچنین مسئولیت‌پذیری تعهد تعلق معلم به حرفه ذکر شده و در بخش پایانی این فصل پیشینه پژوهش، جمع‌بندی و مدل مفهومی انجام شده و در ارتباط با موضوع تحقیق مرور شده است.

مفهوم انگیزه و انگیزش

انگیزه و انگیزش غالباً به صورت مترادف به کار می‌رود. با این حال، می‌توان انگیزه را دقیق‌تر از انگیزش دانست، به این صورت که انگیزش را عامل کلی مولد رفتار اما انگیزه را علت اختصاصی یک رفتار خاص به حساب آورد (سیف، ۱۳۸۳: ۳۴۸).

انگیزه عاملی است که اساس رفتار آگاهانه افراد را تشکیل می‌دهد. فراهم آمدن مجموعه‌ای از شرایط و الزام‌های چندی موجب انگیزش فرد برای رسیدن به هدف می‌شود که آن مبنای شکل‌گیری و ایجاد انگیزه است. انگیزه عبارت از مجموعه‌ای از نیروها است که باعث می‌شود فرد به روش خاصی عمل کند. انگیزه‌ها علت فعالیت هدفمند و دلایل رفتار افراد هستند (مقدس فریمانی، ۱۳۹۶: ۱۰۶).

اصطلاح انگیزش همانطور که از معنای آن بر می‌آید به علت یا چرایی رفتار اشاره دارد (کلارک و شروت، ۲۰۱۰: ۲۲).

انگیزش، پدیده‌ای است ذاتی که تحت تأثیر چهار عامل موقعیت (محیط و محرک‌های بیرونی)، مزاج (حالت و وضعیت درونی ارگانیزم)، هدف (هدف رفتار، منظور و گرایش) و ابزار (ابزار دستیابی به هدف) قرار دارد. انسان‌ها برای دستیابی به اهداف، نیازها و غرایز